هي گجرا هي گولا

ــــــــ استاد بخاري

ڪمپوزنگ: آفتاب احمد ٽالپر

آن لائين سنڌ لائبريري
www.sindhlibrary.com

ٻه اکر

”هي گجرا هي گولا“ سنڌ جي وڏي شاعر استاد بخاريءَ جي شاعريءَ جو اهو مجموعو آهي، جنهن ۾ آيل سمورو ڪلام هن کان اڳ ڪنهن مجموعي ۾ شامل نه ٿيو آهي.

استاد بخاري سنڌ جو مقبول شاعر آهي ۽ هُن کي جيڪا عوامي مقبوليت ملي آهي اُهو استاد بخاريءَ جو ئي نصيب آهي، هو شهرت جي جن بلندين کي ڇُهي سگهيو آهي، ان تي پهچڻ موجوده وقت ۾ ڪنهن به شاعر جي وَس ۾ نه آهي.

”هي گجرا هي گولا“ ڪتاب بہ، اسان کي يقين آهي ته استاد بخاريءَ جي ٻين ڪتابن جيان عوام جي دلين جي ترجماني ڪندو ۽ مقبوليت ماڻيندو.

انشاءِ الله استاد بخاريءَ جي سمورن ڪتابن کي مارڪيٽ ۾ موجود رکي، پڙهندڙن جي چاهت جو قدر برقرار رکيو ويندو.

ناز سنائي

11 نومبر 2003ع
حيدرآباد سنڌ.

پيار
۽
پورهئي جي نالي

استاد بخاري

* نظميڙو (نظم ــ ٽيڙو)

سجاڻپ

مينهن اُتر جو، واءُ ڏکڻ جو، واسُ اُني جو آنءُ،
منهنجو نانءُ نشان پڇو ٿا، مان هان ٽِر جو ٿانءُ.

سنڌي هندي عربي عجمي، ماڻهو منهنجو نانءُ،
پورب پڙکي، پڇّم تڙپي، ڏڙکي منهنجو هانءُ.

منهنجي گونگن گيتن ۾ آ، گگدامن جي رَنبِ،
منهنجا دوها تَتّل ڏاٽا، ڏاڍا، تو لئہ ڏنب!

منهنجون زيرون، زَبرون ٻولي، تنهنجون ٽوٽيون ٽنبِ،
منهنجون ڳالهيون ڳاڙهيون ڳاگيون، سوچون ٻوکيل انب،

"محنت محنت" ساز وڄايان، راحت ڳايان راڳ،
دولت منهنجي ڌرتي آهي، محبت منهنجو ماڳ.

دنيا، منهنجو نانءُ لکي ڇڏ، ديوانو ـــ داناءُ،
ميخاني کان مقتل تائين، پڳ پڳ تي پڙلاءُ.

تارن جي جهرمر ۾ منهنجا جهومڻ وارا گوکَ،
قطرو ـــ قطرو ٽي ٽپکن پيا جاچيو نيزي ـ نوک.

ٻاٽ اَنڌاري ڄاٽيون ـــ ڄاٽيون سوچن جا چمڪاٽ،
سرخ ڦريرا منهنجا نغما، ڦڙڪائن گهر گهاٽ.

وينجهار/ جهونجار

رات هجي يا ڏينهن هجي يا ماڪ هجي يا مِينهن،
نينگرُ، نينگرِ، نينهن الاڙي نَننگر ـــ ننگر نينهن.

ماٺ مجان ٿومشڪ ڪٿوري، سوچڻ عطر عنبيرَ،
هٻڪارن ۾ هانءُ ٿوگهُٽجي، ڪول ڪِلڻ جي هِير.

توڙي، تو ـ مون ڪجهه نہ ڪُڇيو تہ بہ چئوداري چوٻول،
چار اکيون اظهار ائين جيئن ميلي ۾ چوڏول.

مرڪڻ موتيو، ٿهڪڻ ٽانگر، حال سلڻ هٻڪار،
منهنجا جذبا بلبل، پنئرا، تنهنجا پيار بهار.

جانيئڙا چئہ، هانءَ نري پئي، ڪونين ٿي ڪنڌار،
ٻانهن گهُري ٿي ٻانهون تنهنجون، تو تہ ڏني تلوار!

تنهنجا وارَ سنواريم ويٺي، زورَ وِڌم زنجير،
تو سان گڏجي جهومان، ڳايان، قهرن نَوڪيم ڪِير.

مُشڪڻ موتي، چُم چُم چندن، سُر پر سُرهو هار،
وينگس جو وينجهار الا مان، جُوءِ ڪيس جهونجهار!

دوهن جو ڪو دنگ؟

دوست، پڙهي ڏس دل جا دوها، بي حد آس، نراس،
پيهِي ۾ پاتار وجين يا اڏري ڏي آڪاس.

ڪو دم ساگر ڪو دم صحرا، هي جي دل جا دَور،
منهنجي جند جبل پر جاني تو بن پوپر پور.

سوچ — سَمنڊُ ۾، ٽوٻو شاعر سونجهي سچ سِپون،
معنىٰ — موتي ڪن ڪن ۾، ڪي سڪٽيون سَنڌِ سِٽون.

دل — من دوهو ريل جون پٽڙيون، گڏ پر ڌاروڌار،
ڏُک — سک گاڏي هلندي رهندي جيتر جيون، يارَ!

اولهه — اوير لمبو دوهو، ساهت جڻ سنسار،
سجّ ۽ سچّ تہ جِٿ ڪٿ روشن، قدرت جو شهڪار.

آدجڳاد استاد بخاري، اَندر جو آهنگ،
ديد ۽ دل جي دنيا وانگر دوهن جو ڪو دنگ؟

سُهڻا سپنا

چيٽي رُت جي چاندوڪيءَ ۾ خوشبو جهڙا خواب،
منهنجي دل جي ڌرتيءَ تي ڪي مُرڪي پيا مهتاب!

سپنا سچ پچ ماڻي سگهجن، پُورا بنجن پُور،
جنّت جُوءِ هجي ها منهنجي تون بہ هجي ها حور.

اهڙا تهڙا ڪنهن بہ نہ جهڙا، ڪوتاه ڪوڪا خواب،
سپنا جيڪي سِر ۾ سِرجن، تَر ۾ تيج نہ تاب.

سرڳ نرڳ بي سپناه جُڳ جڳ آدمَ - آرَ،
ڊوڙ يا ڪوڙ خيال خلا ۾، اِڇّا — آسَ — سوار.

تاڻ تاڃي، پرجهڻ پيٽو، پئي تي پيار اُٽيو،
پوڪيم پاليم جِيون — سپنو، اُلري موت لٽيو.

سُهڻا، سُرها، مِنڙا سپنا، تنهنجا عڪس حسين!
ٻيو تون سڀ ڪجهہ آهين سپنا، هڪڙو سايان ڪين.

دل تہ چوي ٿي . . .

دل تہ چوي ٿي: جُڳ جُڳ جيئان، موتَ ڏياريان مات،
ڪاتان، او استاد بخاري، ايڏي آٽيان ڏاتِ!

دل تہ چوي ٿي: پيار هجي ٻيو تُنهنجي سونهن ـ سنوار،
موت وتي ٿي ڪاتيون لايون ڪاسائيءَ جي ڪار.

دل تہ چوي ٿي: پيلو، نيلو گول بنايان لال،
”جيئو، جيئڻ ڏيو“، پي ۽ پياري، ماريان مُونجهہ ملال.

دل تہ چوي ٿي: پورب، پڇّم ورچيان محبت ـ مال،
ايڏو قرب ـــ ڪمال ڪٿي، هي حاضر جهڙو حال!

مينگهہ هجان ها، برسي، برسي بَرّ ڪريان ها باغ،
سجّ هجان ها، اونداهيءَ جا روز ڌئان ها داغ.

محبت ريءَ مزار بخاري، محبت ساڻ بزار،
هڪڙي سونهن هجي سيني ۾، هُوندا هيج هزار!

صدين جو سرچاءُ

سونهن ۾ نيهن جي ديد ملي ٿيو صدين جو سرچاءُ،
رڳ رڳ مان آلاپ اٿيو، ٿيو پڳ پڳ تي پڙلاءُ،

جوڀن، جوڀن ساڻ جڙيو ٿيو جوش ڀريو جولان،
اهڙو جهڙو اونهاري جي دريا ۾ طوفان.

تنهنجي منهنجي طوفانن جا مند ڏٺا ميلاپ،
ساگر اٿليو، صحرا وِهنتو، لهرن ڇاپي ڇاپ.

ٽاسو ٻوسو، لال گلن سان ڪيئن ڪري برتاءُ،
ڏاڍو اوکو آهي ٽانڊي ـــ پاري جو ٽڪراءُ!

پوري ٻت تي جوت ٻتيءَ جي، پائر تي پرڀات،
عضوا تنهنجا، ٻوسا منهنجا، پِٽ پٽ تي برسات.

مان پَل ـ پيئڻو، مان جڳ جيئڻو، مون لئہ سرڪ سمنڊ،
منهنجو سرڳ ۾ نرڳ رڳو آ، تنهنجي مُرڪ ۾ گهنڊ.

باهہ ڪپاهہ

ڏينهن تتي جو تو لئہ ڏوريان، ٿاڪيان منجهند ٿاڪ،
مون کي موڪڻ ايندي آن تون، باک مهل جو ماڪ.

تو کي، مون کي ماڻهو چوندا آهن، باهہ، ڪپاهہ،
آڙاهن ۾ ڪيتر وٺندو، ڪنهنجو پيار پناهہ!

عشق وڏو آڙاهہ، ڪڏهن آ، تندرا تي جڻ چٽنگ،
منٿ جو ساگر، ڪنهن جي دوزخ کاوڙ سامهون ڦهنگ.

هڪڙا شاهد دل جا دهڪا ۽ ٻيو عشق اٿاهہ،
۽ ٿيون تاڙي ورتو تارن، چارن ۽ ٻارن چاهہ.

پنهنجو چاهہ چڪور چوان چو تنهنجو چهرو چنڊ؟
منهنجي چانهہ ۾ تون تہ وجهين پئي ڪلندي کنڊ!

ارپيم تنهنجي پيار اَمر کي پنهنجا قرب ڪتاب،
تنهنجي ساپيان سُونهن بلي هي منهنجا خوشبو خواب.

ياد تہ هوندءِ!

بلڪل ڪول اڪيلي ويهي، ٻوليا تو جي ٻول،
منهنجي من ۾ ميلو، جهولي چاهتجي چوڏول.

تنهنجي گهر ۾ تنهنجي پير ۾ ويجهو وينو هوس،
ڪوچ نہ هو فردوس مگر مون سمجهو ٿي فردوس.

ياد تہ هوندءِ، صوف ڪٽي تو ڪِلندي آکيو ڪاءُ!
رڳ رڳ ۾ دن رين ڦِري پيو سَجني ساڳيو ساءُ.

چا تہ ٿيو هو گهوري، گهربل محبت جو منهن ميل!
ڪِرٽي پيا ماڪ ڦڙا هاءِ پياريو هو رابيل.

هڪ هڪ لفظ ٿَليءَ جان گونجي، لارَ : زَبر ۽ زير،
تنهنجون يادون تڙ ڏي موتِي جڻ تہ ڳَئن جي ڪير.

مان چا تنهنجي دل ۾، شايد چنڊ اندر جو داغ،
تون چا منهنجي من ۾، بَر ۾ ڪِلندو ٽِلندو باغ.

هڪ رات

جيوت جي سنگيتن جهڙي جهانجهه وڳي هڪ رات،
رڳ رڳ ۾ پئي نينهن نچايو عمر سجي هڪ رات.

جهولڻ جهومڻ، موجون ماڻڻ جي هُوءَ هڪڙي رات،
وچڙي وئي پر چَمڙي وانگر، روح کي چنبڙي رات.

جڳ جڳ جا جذبات ڪٽي اهڙي ته لنگهي هڪ رات،
ويندي ويندي يار اسان جي عمر ونگي هڪ رات.

چا ته اگهڻ تي بادل، ڪنوڻيون ڪيڏيون ساري رات،
رِم جهم رِم جهم برسي مِنڙي بوسن جي برسات.

ڏينهن تي آهي شينهن گجي ٿو، رات به ناهي سانت،
ڏيڏر، تڏيون، چبرا، چمڙا باتيون پانتين پانت.

ڏينهن تتو جڻ صبح تڏو ۽ پنهنجي سُمهڻي، باک،
چاهت آهه ته چيٽ لڳي ٿو پوهه، ڪتي، ويساک.

صدين جي ساجاھ

سالو سال بهار سان، خزان تنهنجي ڪئونس،
جيوت، تو ڪي موت جي دم دم ڪيڏي دئونس!

پنهنجا جذبا مقتدي، پنهنجا عزم امام،
جنّت، دوزخ زندگي، سانجهي، صبح قيام.

ڪاڏُءِ زهر خمار ۾، ساري عمر خَيام،
منهنجي انوکي سوچ جا تو ڪي رند سلام.

ٻالي ٻولي صبح کان سوال پڇيو هي شام:
ڪيتر نهندا ناٿ هي، ڪيتر رهندا نام؟

ٻاڪي ٻاتيم ٻاک ڪي، سُرڪيم سُرهي ماڪ،
تنهن ڪانپو ڏرتي تتي، ٿامون ٿاٽا ٿاڪ.

جهومي جهومي صبح جو ڳل ڳل ڳايا گيت،
بوسا، ٻڙڪا ٻنئر جا ساهن جا سنگيت.

وک وڳک لک لک ڪاروان، اوسر جاري راھ،
پنهنجي پل جي پريت ڪي صدين جي ساجاھ.

تاسارو ـــ درياهه

نيڻن سان گڏ ننڊ جي، ايڏهن آهہِ اُڏامہ،
اوسيئڙي جي آڳ جي، ويجهي ناهہِ اَجهامہ.

ويليمہ فاءِ ڳهي مٺا، ڳيتيمہ ويليمہ ٽين،
دل ۾ آڳ ڏڳيمہ پئي، نيڻين ننڊ نہ چين.

سُورَ سمهائڻ ڪاڻ ٽيون، ننڊون پڙهن منڊ،
اُڪڙيو زخمن جا پَون ڪامڻ ساڻ ڪرنڊ.

بيچيني بيبان ۾، تاسارا طوفان،
ساٺوڻ جي برسات ٿي، اڄ او اطمينان!

سوچي سوچي ٿي پئي بيچيني بيمان،
نالو ٿئي الله جو اڄ او اطمينان!

احمد شاهه ۽ عشق آ، اونهارو ـــ آڙاهہ،
اديون منهنجي زندگي، تاسارو ـــ درياهہ!

دادو جادو ناھ

روڊ ٻُکيا راڪاس ۾ پتيون، جهڙيون پوت،
دادو ناھ پَر باهين ۾ بيروت.

جيڏيون منهنجي جنڊڙي گهنگهر جا گهمسان،
صدين جوڙي سنڌڙي، اڄڪلھ آ لبنان.

هيرو شيما هانءَ ۾، ناگاساڪي ڪانُ،
جيئان پيو ايئن جيئن، جرڪي پيو جاپان.

مون کي تُنهنجو سُور آ، ناهي ڪو ناسور،
منهنجي سجني سنڌ آ، ناهي سينگاپور!

منهنجي دل ۾ ديد کي پڪڙيو پيڙ اپار،
سوگهو جيئن سمونڊ ۾ اندمان، نڪو بار.

ڏُک ـــ دريا جي پيٽ ۾ هي دل ننڍڙو ٻيٽ،
پاليو تنهنجي پيار کي چهرو چمڪي چيٽ.

هڪ سِٽ سرتي، هڪ سٽ ڏرتي

هڪ سِٽ سرتي، هڪ سِٽ ڏرتي، ٻوها پوتم هار،
جيڏيءَ جي لئہ جيجيءَ جي لئہ ساهت جا سينگار.

سچ پچ پنهنجي ڏرتي توڙي سرتي ڏاران سُورَ،
اندران اُڏما، ٻهران ٻڙڪا، آران پاران پُور.

تانگهون ۾ مان تيئن ٿا تاڻيون تو ڏي ڍولڻ يار،
تتّي ڏينهن تلاءَ ڏي ٻوڙون، تاسا ڏڻ، ڏنار.

هڪڙي پک ۾ پير رکن ڪيئن پُورنماس، اماس،
تون ٻہ پري ڪان چِرڪي پَرڪِئين، اُلريس آءُ اداس.

ڪنهن جي ڪَن ۾ چيرون چمڪا، اک ۾ جرڪن جام،
ڪنهنجي تن تي ڪڙڪن ڦٽڪا، نظرن ۾ نيپام.

پونءِ تي روز ڪٽي بم گولا اتري عزرائيل،
سوريون صور زمانا، بيٺو سوچي اسرافيل!

حيلا، هيج هزار

سمجهه اڪيلو سُور نہ مون کي، حيلا، هيج هزار،
گهر گهر دوست دوائون ــ دارون، در در درد ــ ڏڪار.

سمجهه اڪيلو سُور نہ مون کي، حيلا، هوش هجوم،
دائم آدم ذات، زمانو قائم حيّ قيوم.

سمجهه اڪيلو سُور نہ مون کي، ادّم، عزم انبوهَ،
هڪڙا هيج حبيبن جا ٻيا تنهنجا ڏرتي توهَ.

قرب ڪٽيون تو ڪتيون ناهن، واهيون، واهڙ، واهہ،
بوندن مان ئي ٻٽبا آهن آخر، سمنڊ اٿاهَ.

ٽر تان نڪتا، ڊوڙي پهتا دگ دگ تي دوفان،
هن دنيا جي دل ۾ هلچل، ٻَيّر ۾ بُحران.

ساڄي هٿ ۾ جوشهجي ۽ ڪاٻيهٿ ۾ هوش،
ڪُوڙ قهر سان شور بغاغو، خير اڳيان خاموش.

تُنهنجو منهنجو سنگ

اونداهي اڌ رات ۾ چاندوڪي انگ،
صديون ڏيندو سوجهرو تنهنجو منهنجو سنگ.

سهڻي ساهڙ سان ملي، ٻيلو گهاٽي ٻاٽ،
جلوا، جذبا روشني، پاڪر، پُٽڪا لاٽ.

ڪارو سَنجهو سَرءِ جو، پوُڙا، ڪُهتي ٻاٽ،
جگنو اُڏرن جهنگ ۾ چُمين جا چمڪاٽ.

ڪِرڻو ڪرڻو چنڊ جو تُنهنجو عڪس اهاءُ،
ڇولي ڇولَي سمنڊ جي، مُنهنجو سمجھ ڇُهاءُ.

ويڙهيم ڪاڙهي هاڙھ ۾ وينگس سُرها وار،
منهنجي دل جي ڏرتتي ماڻي مُند ملهار.

تنهنجي مُنهن تي مُرڪ جا موتيا، مگرا ناچ،
منهنجي دل ۾ سوپ جا نعرا، باجا ناچ.

گفتن ۾ گلدان تون، بَدّن ۾ بستان،
پَن پن تان ٻلهار مان گُل گل تان قربان.

تنهنجي منهن تي شرم يا هاڙھ شفق ۽ شام،
منهنجي من ۾ تانگھ يا تاس، صراحي، جام.

تارا، ڪينجهر ۾ ڪنول، چَمڪي ڏُونڊي چنڊ،
جهومون ڇولين جهول ۾، مون تي تو تي منڊ.

سوچي، چرچا ٿو ڪريان، لاهي لڄ حجاب،
چمپا چهرو ٿي پوي تنهنجو لال گلاب.

آرس ڀڄندي انڊلٺ وينگس تنهنجا انگ،
منهنجي رت ۾ رقص ڪن روزانو هي رنگ.

سيني ۾ ساندي رکان تنهنجي بوءِ بهار،
هوري هوري پيو ڪٽان ساهن ۾ هٻڪار.

سيني ۾ ساندي رکان، ديدون تُنهنجون ڏُنگَ،
سُرڪيو ساميءَ ۾ پيان، ٿوري ٿوري رُنگَ.

سيني ۾ ساندي رکان، تنهنجو لطف لذيذ،
هوندو ڪُهٽي لحد ۾ ڏاڍو گندُ غليظ.

سيني ۾ ساندي رکان، تنهنجي سُونهن تمام،
اُن سان اوريندو رهان، ٿئي يا ٿئي نہ قيام.

الڳ الڳ (متفرقا) دوها

عشق اڀرو آهي، هوندو ڇُلڪيو شوق شباب،
آءُ ادب ۾ سوگهو جيئن هو شيشي منجهه شراب.

ساگر تي طوفان نچائي، جي تو چاهي جوش،
عرشن جا ايوان گهمائي، هي جو آهي هوش.

ڄيِّ چمان تو تُنهنجي، منهنجا ڳائين تو تون گيت،
تَنهنجي خوشبو بادِ صبا تي مون کي ڇُهي تي ميت.

سُرها گفتا، مِنڙا بوسا، جلوا، جذبا کنج،
جاني پوريون ڪيئن پَون جو مون وٽ اِندريون پنج.

تنهنجي هڪ هڪ انگ ۾ آهن، سَو سَو پُورنماس،
ڪاش هجن ها اڄ ڪي مون وٽ، ڪوڙئين هوش ـ حواس.

نيهن نشيلو آهہ اڳيئي، مُنڌ هجي يا مَنڌُ،
پيار اسان جو جٽ ڪٽ ساٿي، پَنڌ هجي يا هَنڌ.

تنهنجي ٿور ٿِلڻ ۾ آهن محشر جا آثار،
راتين ڏينهن جي تي رڪجي تو سامهون رفتار.

سونهن بہ تنهنجي سازي، سوچون سانتيڪا سنگيت،
رمز بہ منهنجي راڳي، گهُورون گهرا گيت.

بعضي سوچون سئر سفر ڪن، رشيا، پرشيا، هند،
بعضي پيهي پنهنجي تر ۾، جاچن پنهنجي جند.

اهڙي قومي جذبي تي ٿو، ٿو ڪي روز ضمير،
مير ۽ پير امير عموماً، باقي قوم فقير.

نِت نِت روشن سورج جان ڪر، همّت استعمال،
بَعضي بجلي ٿي ڪڙڪي پئي، بعضي ٿي ڀونچال.

جيڪو جا ٻه سزا ٿو لوڙي، گيسر، غفلت شرط،
مات مسئلا ڪائن ٿا پر، هوش ۽ همّت شرط.

ٻارڻ، گاج، ملير مُسي ويون، ڪينجهر، منڇر ساڻ،
ڪيٽيءَ ڪان ڪشمور سمورو ملڪ ڀَريو مهراڻ.

ڪنهن ڪُون حاصل باغ بهاران، ڪنهن ڪُون ڪيڪر، ڪَنڊ،
”ماءُ جڻيندي پُٽڙي ڪنهن نُون ڀاڳ نه ڏيندي ونڊ.“

هن چوٽيءَ جي وچ ۾ آهن اچرج جا اظهار،
”ڇا ته ڏٺو هو سهڻي، سرتي، ڇا ته ڏٺو ميهار.“

سوچ ورهايان مصري وانگر سمجهان عيب نه عار،
سڀ سان اوريان سُور ائين جڻ سڀڪو منهنجو يار.

حال پڇي ڪو ڪولي ويهان، جيئن ڪو ٻولي ٻارُ،
عمر رسيدو هوندي آهيان سادن جو سردار.

پوپٽ پَر تي آس اندر جي ساجهر صبح سوار،
گل گل تنهنجو روپ چُمي پئي، پيئي شبنم پيار.

تنهنجي ڇِپن تي ڪجھ نه ڪجھ جي اڄ چو آهي ڇاپ،
آءُ ٻڌان پيو اڪڙين مان ئي اندر جا آلاپ.

تنهنجي تن تي تاڻ نہ تابش، وائي ڪا بہ نہ وات،
جلندي جيءَ جي باھ وجهي پئي جُوھَ وچان ڪا جهات.

چار اکيون ٽيون تنهنجون منهنجون، تن جي ڇا تشبيھ،
جهڙا چار ڏهاڪا جاني، تهڙا ٽيا چاليھ.

ڪنهن جهرٽي جي نغمي وانگر تنهنجا ناز نفيس،
ڪنهن ڪُتڪي جي ڪڙڪي وانگر منهنجا خواب خسيس.

دردوندن وٽ سنهڙو نُوڪو، نودن جي در ناد،
ڪير هيو؟ ٻيو ڪهڙو هوندو! هو شاعر استاد.

تنهنجي مورت ميرو پربت، منهنجي پريت پراڻ،
دور نئين ۾ ديد نئين سان تو سان سينڌ سجاڻ.

رنگ رنگي ماحول برابر، پر ڪجھ طبعي طور،
ساڳئي تَر ۾ رَلجي رهندي، مَٽ سٽ ڊيل ۽ مور.

چمڙن چين چين ڪئي نہ ملائي، ٻانگن ڪڪڙن ٻانگ،
ڪبرين ٽيڪو چيڙيو ڪن پيا "نيڪ آ نيڪ آ" ڪانگ.

ڀاڳيو جاڳيو پؤنڪي ٻينو، چؤنڪيو ناهي چور،
مور ٿهن پيا، ڍِڍور رنين پيا، سهڪيو ڪاٽي سور.

ڪنول ڪنول ڪر چاتو، آڏو آئينو ڪينجهر،
پِٽ پِٽ سينو تاٽيو، سامهون "ڪوڊڪ" ڪارونجهر.

ڪافي ليڪڪ هاڻ ڪڍن ٿا خاڪا ۽ ليڪا،
اڄ ڪلھ ٿي پيون ڪِلڪون آهن "ڪوڊڪ، ياشيڪا".

پونءِ هجان ها، پاڪر پائي پينگ ڪريان ها باغ،
چنڊ هجان ها، چمڪي چمڪي گود وجهان ها باغ.

سهمي آهن سَنگندا، گهٻرائي اغيار،
ڏِيد ۽ دل تي دنگندا، يار تہ آهن يار.

ڪڏهن ڏاڻ ڪمال جا، ڪڏهن ويڻ وڏاڻ،
محبت، نفرت پاڻ ۾ ڪيڏي سينڌ سڄاڻ!

گفتن ۾ فولاد ها، قد بت ۾ ڪهسار،
دشمن ڏٺا هانوَ ۾ ڪائي جي ديوار.

پوتيون، پڪا بامٿيون، انگ ڪيئہ انگاسَ،
آمر تو پئي انڌ جي ايڏي تاتي آسَ!

هر جا گهرجي حوصلو، هر دم ڏرجي ڏيان،
رڳ رڳ رکجي روپلو، دم دم دريا خان.

عالم جي آسيس تي، ڪوھ ڪرين تو ڪِيس!
آدم عاليشان تون ڪوڪو ٿي نہ خسِيس!

ڏاران ڏيان دماغ يا بنا پاڳ نراڙ،
وارياسي بيبان تي، پاٽيءَ ريءَ پهاڙ.

ايريو شوق شباب مان، شاعر ڏي تشبيھ:
جيئن ٿي ڪهنبي باڪ مان چمڪي سورج چيھ.

ساقي؟ قاتل؟ ميڪشو، ڪوئيو جيڪو نام،

جيوت موت تريءَ تي، جو تا ڪونيو جام.

ساقي: عيش، عذاب ڏئي، ناصح: ڏوھ ثواب،
پيئو جيئو ميڪشو، ماٺيو شوق، شباب.

مِنڙي منھنجي زندگي، زوري زھر نه تيءُ!
چو تي لڙڪين ٻوڏ ڏي، ٻوڙج جيڏي جيءُ.

چڪيو امرت آب مان، منجھس آھ ممات،
اِيھو پِيئو ميڪشو اَتوَ آب حيات.

منھنجي من کي جان من، تنھنجي تن جي تاڙ،
متوالي کي مارفيا، هيروئن جي ٻاڙ.

مشتاقو، مَرڪو پلي، پروانو ٿيو پاس،
معشوقو، ڪيڏو جلي، شمع ڏيو شاباس!

تنھنجي نيڻ نھار سان، منھنجي نيڻ نھار،
تاٽي چقمق تار ڏي، تنبي اُن ڏي تار.

ويھان ٿو پرسان اچي، ساھ ڇُھن تا ساھَ،
سمجھان ٿو سھٽا وچان آھن سمنڊ اٿاھ.

ھي ٿو شاڪ سھي وچان، ساھ ڇُھن تا ساھَ،
مونچو: آءُ مري وڃا چاھ چمن جي چاھ.

اندر ڪُورو عشق جو، ٻيّر پڙڪا باھ،
اٿلي پئي آڙاھ ڏي، دل ڪولي درياھ!

ٻڪيم پُورل باک ڪي، ڇُميم سانول شام،

ساڳئي لطف لذيذ لئي، تڙپيس عمر تمام.

ڪاني جيڏا آدمي، پَل ڪن تنهنجا پاند،
تون چو ميڙين اُپُ، پُون، سوچين آدجڳاد!

ڪيڏ چمن ۾ چنڊ جي رانديڪن سان راند،
سوچ نہ انت اٿاهہ تي جنهن جو آند نہ پاند!

* ٽيڙو

وجود

هاڙهي جيڏو هانءُ
جَر ٿر جهڙو ٿانئڙو
اوسو هوندس آن!

سانجهي صبح سجود
کندي اکئين مون ڏٺو
وو سو هِيءُ وجود.

جي منهنجا جذبا
اَهڙا جهڙا سادڙا ـــ
ڪاچي جا قصبا.

ڪرشن راڌا بين
جيتر جيوت جوت ۾
تنهن ڪان پو ڪِي ڪين.

گھوڙا ڏاڙيلا!

پوپٽ جي پَرَ ڏي،
گھوريم بيني غور سان،
ڏُوڙيو ٿيو گھر ڏي.

ڪوئل جي ڪُوڪو،
پرِيايم پئي پاڻ کي —
چِرڪايم ڏُوڏُو.

باڪَ ڦُٽي، خوشبو،
گھر گھر ۾ گھُسجي وئي —
گندرف جي بدبو.

لائُن جي ويلا،
سهرا، شرنايون، خوشيون،
گھوڙا، ڏاڙلا!!

ٽيڙن ۾ ٽڙڪاٽ

ٽيڙن ڪي ٽيڳر،
توڙي آهن توڙ ڪان ـــ
ٻي پاڙا ٻي گهر.

ٽيڙو ڏِيئن ٽاڏَ،
ڍارون ڍورون جان مگر،
آڏو ايندَن ياڏ.

ٽيڙو ٽيترِ ٽاٽ،
جيتر پهچِي جُوءِ ۾،
لال صبح جي لاٽ.

ٽيڙن ۾ ٽڙڪاٽ،
ڏاڍن زورن سان ٻڳي،
اونداهيءَ جي آٽَ.

جنهنکي عشق لڳو

کوهہ ڏِکيو ڪاچو،
پوريءَ پانيون پينرو،
پُنهونءَ جو پاڇو.

ڇپ ڏنو داسو،
سِسئي سمجهو ڇرڪ ۾،
پنهوءَ جو پاسو.

ڪيهر گجڪاريو،
سسئي ڊوڙي سامهون،
پنهونءَ پوڪاريو.

جنهن کي عشق لڳو،
جيڏيون، ان جي جند مان،
ڀيلو خوف ڀڳو.

ڏونگر هيڏي هوڏ!
پوکاريان پئي ڏير ڏَس،
ٻوڙا، جِيءُ نہ ٻوڏ.

پُنيان ٿوهر، اَڪ،
مٿان لڪّون هاڙهہ جون،
اڳيان سوڙها لڪ.

ايڏو پَڌُ نہ پهاڙ!
منهنجا پير پٿون ٿيا،
تنهنجي سِر ۾ ڦاڙ.

همّت

تو چا چاڻي چَڇّ،
منشي، محبت مامرا،
پُڇج سهندي پَڇ.

تو چاتي تصوير،
سونيتيءَ جي سونهن جي،
مبارڪ ٿئي مِير!

وڏندي وٽ ڪِٽي،
جوکم ڏيندي جند کي،
جيڪا وٽّ وٽي.

همّت ئي هِڪ ٽِڪ،
اٿئي عشقَ علاَج نہ تہ،
سِڪيو وينو سِڪ.

سِٺ ڏاران . . .

سِٺ ڏاران ٽِہ ـ سِتا،
ٻئي جي گهَر، ٻي گهر جيئن ـــ
نر ـــ نارِي نپٽا.

شاعر، رَهندين راند؟
قيدي تنهنجي قوم ٿي،
ٻولي نيزي پاند.

ترخانن جو دَور،
ميران مهدي ملڪ ۾،
قاضي قاضن زور.

ڪهڙي قيامت يرا!
ڪَڪّر، ڪوهيڙا ٿيا ـــ
ڪانيو، ڪارونجهر.

آس ئي آسَ

سڪٽي آڪاٽي،
ڇو اوتين وينو اجان،
ڇاٽيءَ ۾ پاٽي!

اڳ تہ نہ هُئس اهڙو،
پاڻ نڀگيان وينو مِنا،
نڀگ تہ نہ هئس اهڙو.

او اُجهٽا احساس!
آڌو ايڏي اَچّ تي ـــــ
اتئي ڇا جي آسَ؟

الاّ، آس ئي آس،
اِها آس الله آ ـــــ
جيڪا ناهہ نراس.

چاھہ

چريو چئبو چاھہ،
گھوري ھڪڙي گھُور تان،
پنھنجي سارو ساھہ.

چريو ناھي چاھہُ،
صدقي تو تان سوجھرا،
اندر جو اونداھہُ.

مِھڻا، اُنو مِينھن،
ڇَھڪي ٻھڪي چؤنڪ تي،
وھنتو ننگو نينھن.

تو سان ڄاڻ سڃاڻ،
جُڳ جڳ جو ميناج آ ـــ
صدين جي سُرھاڻ.

ڀُونءِ ڀَيڙ

رهندو ڀڙڪياسين،
اوٺر ۾ جهَندو جيئن،
ڦاٽِي، ڦڙڪياسين.

ڦٽجي، ڦڙڪياسين،
پوپٽ ها يا ڪَرڀَ ها ـــــ
ڀَل ڀئي ڀڪڙياسين.

نوڪي ڏَور چماٽ،
لوڙن مان گهر گهاٽ جي،
نڪري ويا زوزاٽ.

ٿوهر روز ٿَڦڙ،
ٿوڪِن ڪوسي لُڪّ ڪي
۽ ڀو، ڀونءِ ڀَيڙ.

ڏات

ڏات نہ ساڳي ڏات،
ڪوئل، ڪٽڻي، ڪانءَ جي،
پنهنجي پنهنجي لات.

پنهنجي پنهنجي لاٽ،
تارا ٻاري رات جي،
ڪاٽائن ٽا ٻاٽ.

چرڪين ٿو چا لاءِ،
پَدَ پَد اندر جيِ رکي،
لفظن مان ڳالهاءِ.

مُئي ڪانپو مِٽ،
شاعر رهندءِ شهر ۾،
چِٽيئي جيڪي چِٽّ.

منھنجا ساٿي

منھنجا ساٿي سچ،
سچ لئي ڇا چئجي؟
سچّ تہ بينو نچ.

سچ جي سامھون ڪوڙ،
ڪوڙ لئي ڇا چئجيِ؟
ڪوڙ جي منھن ۾ ڏوڙ.

منھنجا ساٿي ڏينھن،
ڏينھن لئي ڇا چئجي؟
ڏينھن تہ آھي شينھن.

ڏينن جي سامھونر ات،
رات لئي ڇا چئجي؟
رات غمن جي تات.

منھنجا ساٿي سچّ،
سچّ اھو جيڪو،
ٻُوجھ جو آھي ٻجّ.

سج جي سامھون چنڊ،
چنڊ اھو جيڪو،
خود اونداھو ڪنڊ.

ساٿي سونو ھَسُ،
سون لئي ڇا چئجي،
سون ڪي ڪانھي ڪَسُ.

سون جي سامهون مَٽُ،
مَٽ لئي ا چئجي،
مَٽُ نہ پلجي وٽ!

منهنجا ساٿي لوھہ،
لوھہ اهو جنهنکان،
ڪنبندو آهي ڪوھہ.

لوھہ جي سامهون ميڻ،
جيڪي نڪتا ميڻ،
سي تہ نہ پنهنجا سيڻ.

منهنجا ساٿي هنجُ،
هنج پڪي جيڪو ــــــــ
آھہ ڳڻن جو گنج.

هنج جي سامهون ٻگھہ،
ٻگھ بہ پکي آهي ــ
ٻگھ جو ڪهڙو اگھہ؟

منهنجا ساٿي سمنڊ،
چوليءَ چوليءَ ڪي ــ
گھوڙي وارو گھنڊُ.

سمنڊ جي سامهون اَڏَ،
اَڏّ پلا آخر ــ
ڏيندي ڪهڙي تَڏّ.

منهنجا ساٿي سنڌ،
سنڌ تہ سچ پچ آ ـــــ
تنهنجي منهنجي جند.

ڪهڙي موسم مُند

ڪهڙي موسم مُند،
ماڪيءَ مصريءَ ڪان مِٺي،
جڏهن تڏهن مُنڌ.

ڪوجهي ناهي ڪَتي،
جهجها هجن ڪير، پت،
محبت، موج ـــ متي.

چانڊوڪي ۽ چيٽ،
جاني ليٽي جوٽ تي،
ڏائو هجي پيٽ.
چانڊوڪي: ڇَهڙون،
هِيرون، خوشبو تو بنا،
روز ڏِين رهڙون.
....

چي – چي

چاندوڪي، ڇُم ڇُم،
عاشق ۽ محبوبِ ٻئي،
هڪ ٻئي ۾ گُم سُم.

ٻوسن جي ٻوڇاڙ،
سڄي مهيني مانگهه جي،
ٻنهي ڪي هئي ٻاڙ.

ڇُهتي چاهه ڇُميم،
جاني تنهنجي جسم جو،
هر هڪ گهير گهميم.

جوشيلا ٻوسا،
رابيلي رخسار تي،
نيلا پوپٽڙا!

....

لاريءَ ۾ ناري

ويئي وندريس مان،
لاريءَ ۾ هڪ نار جي،
بينسر ٻولي سان.

هوءَ پئي چڪي چَپ،
تڪيندي مون ڏي، هِتي ــ
منهنجي دل جا ٿَپ.

چڪي ڏندين چَپَ،
اکين، اکين ڪان گھري،
بيٺي بوسن جي لَپ.

ڏندين ڪتري نَنهن،
ترچو تَڪيئين شوق سان،
حالت هئي هيڏهن!

....

سيارا، سيءَ

سُڻ او سيارا، سيءَ!
جاني منهنجي جهول ۾،
جِيءَ نچ آئين جِيءُ!

سياري جي سردي،
ڪوڙو ڪوڙي سان جَڙتو،
ههڙي همدردي!

سَڙُ ساڙيندڙ سِيءَ!
تاندا تاندا آڳريون،
سينا تئون سِگري.

سِيءُ، لُري سَر سَر،
ڀاڪر ۾ بوسا اتئون،
ڪمبل ۾ هيٽر.

....

اتر واءَ

ا تون اتر واءَ!
ويري ٿي آهين وريو،
پرماري پڙلاءَ.

وِهرا اُتر واءَ،
جَهليو ڏين ٿو جهرڙا،
ڳهُليو ڏين ٿو ڳهاء.

اتر واء ائين،
گهُسجي ناهي گهيربي،
منهنجي جند جئين.

اتر ڪانِ آيُونِ،
اوريڪُون اُليون ڪٽي،
پيليون ۽ سايون.

....

جهولو

جولاءِ جو جهلو،
وٽن هيٺان وينگسون،
اوت نہ ڪو اولو.

جهولو چاليهو،
ڏامر اُڏريو ڏنپ ڏئي،
هُوءِ تہ ڏسو، بيهو!

جهولي جا جهُوٽا،
هٽندا وتن هانوَ کي،
رهزن رانيوٽا.

رولو، پاڳل لُڪَ،
ساڙين ٿي ساٽيهہ کي،
بادل هٽندءِ ٽُڪَ.

....

مامرا

آچين ٿو آرام،
جيڏان ڪيڏان مون مٿان،
منڊبينڊين ماتام.

نيٺين ڏين ٿو ننڊ،
ڪنين وڃن ڦهر جا،
گهرين ٽڙين گهِنڊ.

ڳارائين ٿو راڳ،
شعلا ٻچيئہ شهر ڪي،
ڳوناٽن ڏي آڳ.

ٽِي وي ڊراما، ناچ،
ڏرتي ٿامون، مامرا،
ڏاڙا، اغوا، جاچ.

....

سوداءَ

پَد پَد ۾ پڙلاوَ،
اڄڪلهه تنهنجي نظم ۾،
صدين جا سوداوَ.

جيون ساڻ جڙاءُ،
دِل ٿي چئي جڳ جڳ وجهان،
پل پل منجهه پڙاءُ.

ڪاٿي ٿو روئان؟
مان ٿو دل جي درد کي،
ديدن سان ڌوئان.

گولو آهه گواهه،
ٻوڙن سمنڊن ڏسي سيي،
دنيا جا درياهه.

....

وڄ تي —

هوڏانهن ڪُڪڙن ٻانگ،
وڄ تي ڪوئل ڪُوڪ ڪي،
هيڏان ڪان ڪان ڪانگ.

اولهه ڪان اوتر،
وڄ تي ڪيت ڪجور جا،
اوڀر ڪان اوٻرُ.

گهر ڏي گندرفَپ،
دڳ تي ٻوڙن نينگرا،
تڙ ڏي ترڪڻ گپ.

هينان پٿَر پڙُ،
وڄ تي ان ايمان آ،
مٿان پٿَر پڙ.

چوڌاري چاري،
چرغا، چيتا، ويلڙا،
وڄ تي ويچاري.

اڳتي سُوريءَ سَڏَ،
وڄ تي جيوَن جستجو،
پنتي ڪاهي ـ ڪَڏَ.

سامهون ويجهي سوپَ،
اڳتي تاڙيو ڪونڌرو،
پويان ڪاري ڪوپَ.

....

مارا سانپارو

”وريا واهارو“،
صديون گذريون آسري،
مارا سانپارو.

ڳريو تنهنجو ڳڙهہ،
آمر ان کان ئي اڳي،
مارُو ٿي ويا مَڙهہ.

نِڪتو نتيجو،
پَوڄُوَ پير ۽ مِير کي،
پاتُوَ پَتيجو.

پُونءِ نہ ٿي باغي،
نتيجو نڪتو اِهو،
دهہ دِهہ ٿي داغي.

....

ٿيڙو

گهڙيون ڪنڌ گهاءِ،
ڪُسندي پنهنجي ڪات سان،
بروٽس جا ياءَ!

هُن جي لئہ هُس ’ڪيس‘،
سمجهيائين ٿي ديهہ پر،
ٿيندو ٿي ويس ديس.

او ساڙُو پارا!
پاپي، مون کي ياد پيا،
وِلهہَ سمهڻ وارا.

آران ۽ پاران،
آيم تحفي طور ٿي،
طعنا تون ڏاران.

ورهاڱي جا واءَ،
تاريخن ي ڏئي ويا،
ساڳا سَن جا گهاءَ.

مغروريون اڏريون،
منهنجون ۽ تنهنجون وري،
مجبوريون اپريون.

ڌرتيءَ جو گولو،
پيٽِن برهماند سان،
ٿنن ۾ تولو.

ٿين ٿيون تعديون،
شُرفا پنهنجي شهر جا،
برف جون ناڏيون.

پيڙون، لنگهڻو پيٽ،
جَهورئُن جي ٽرئفڪ جئين،
شگر مل جو گيٽ.

تُنهنجو پريت ـــ پَنو،
پائر ـــ روپو موهڻو،
سهڻو سجّ ـــ وَنو.

روءُ نہ اربيلي!
ڳوڙها گليلا لڳن،
گهُورون گليلي.

فائول يا فيئر،
وڏيري جي وات ۾،
چيئر ڙي چيئر.

ٻوڏن مٿان ٻوڏ،
بينو بچاءَ بند ڏين،
شاعر، هيڏي هوڏ!

گوليون ٺاڪوڙا،
صدي ويهين، سنڌ ۾ ـــ
گهوڙا ڙي گهوڙا!

بزرگن جي سنڌ،
يارو هاٿي ٿي پئي،
شهيدن جي سنڌ.

بنگلن کي بنگلا،
کوٺن کي کوٺا مِٺا،
پونگن کي پونگا.

فکرن ۾ ڦڙڦوٽ،

ڪانهي ٻولي جيءَ جي،
جيڏهن ڪيڏهن ڦوٽ.

چنئري چور پچور،
ڪونيون جنهن ڪي قرب مان،
ملي موٽ مهور.

اهڙو ازم اڇي!
جلي جان نه شمع جي،
پروانو نه پڇي.

واڇُون ٿو ٽيڙين!
ڪڙڪي ڪاتي ڪنڌ تي،
ڇيرون ٿو ڇيڙين!

ٽيپو ۽ جعفر،
دولهه دودي ــ ديس ۾،
ڄُونگر چنيسر!

ڇڏ ڀنيٺ ڀائي!
ڏيهه سڄو ڏياري ڇوي،
ڪڻ تيليون ڇٽنگائي.

ڪوليم جڳ جي خُور،
خوشبو ۾ بدبو هئي،
بدبو ۾ خوشبو.

ديسي سيڻ ڪجن،
ڏنگا، ڏاڍا جي هُجن،
ماري ميڻ ڪجن!

نُوٽ نه سِنڌو نيڻ،
سيرانديءَ ڪان سَپّ ٿئي،

پيرانديءَ ڪان پيڻ.

کهڙي موسم مُند،
جڏهن دشمن سامهان،
ڪنيم قاتل ڪُند.

تنبورو تڻ تڻ،
واتَ پٽيا واريءَ سُتا،
ڏنگيا ها هڻ ڪڻ.

هائيڪا

سيارو ڪڙڪي سيءُ،
جهوپيءَ جُهريل جيئڙو،
ٿَڙڪي ماءُ ۽ ڌيءَ.

پيچ پنيءَ جي ويل،
باغيچي ۾ گڏ رئن،
ڪانديرا، رابيل.

جهولي جا جهٽونڪا،
ڇوري هڪلي جهارپئي،
پڇن پيا ڏٿونڪا.

ڪُوڪ، لغڙ ڪاٽا،
ڊوڙيا ڇورا شهر جا،
رانيوٽا، جهاٽا.

سڪايون ڇو ساهه،
جيڏو تو کي چاهه آ،
ايڏو مون کي چاهه.

او منهنجا احساسَ!
هِن ويلي وڏڪار تون،
وِڃجُ ڪاٿ پوءِ واسَ.

ويڌن جي تاريخ،
چوندن ڦٽيون پوڙهيون،
چنئرن پاسي چيخ.

گاڏي پهتي سَن،
ڪوڪ ڪئي ڪهسار ڪا،
ڪاڇي ڏنا ڪَن.

چهرو چنبيلي،
تو ڪيئن چاتيون طوطڙي،
گهُورون گليلي!

ٻيلو، ڪيتي، ٻيٺُ،
چاندوڪيءَ جي شوق ۾،
چوٿون جهومي چيٺ.

ٻولي ڪئي ٻيهر،
خاموشيءَ جي خوف کان،
ٿهندي ٿنيهر.

ڏَنڊِ وڏيري ڊِرگهه،
بندوقن ۾ ٻَڏڪون،
ڀڪن بينا ٻگهه.

ٻار جي مُنهن ۾ ٻِندُ،
جيءَ ۾ جاڳي جُوڄڪي،
ننڊڙي آئي ننڊ.

جاني اڳيان جيءُ،
گرمي چئي گرمي چوان،
سِيءُ چوي تہ سيءُ.

مون کي ڏي جلوا،
سانديان پنهنجي ساهہ سان،
جَهل منهنجا جذبا.

ڪاڪَل تو کي پئي،
هينئر تنهنجي وهنجندي،
ٻُڏيون ڪِيئليون ڪئي.

اوتي پاٽيءَ تيلُ،

طرحين طرحين ترورا،
ڪيڏيو ننڍڙو ڪيلُ.

ڇا جا وِچون، سَپَ؟
ڪاريَ رات ڪُڏڻ وٽي،
وهڙي وا لِڪ ڇَپ!

ٻوري گاهہَ ڀَري،
ڇورا هيءَ ٻڌرائجانءِ!
هر هر ڳِنڍ ڍري.

پاءُ وڏو بيمار،
چوڙيگر هوڪو ڏنو،
ترس اِتي، ڏيکار!

شهر وڄي شرناءِ،
ويهارو ڪن ورهيہ ڪي،
پنتي وقت وراءِ!

مڪجي پئي ميندي،
مهڪي لال ڪنوار ۾ ـــ
پڄري پئي سينڌي.

تڪڙا وٺ فوٽا،
مُرڪان زوري مان ميان،
دل ٽوٽا ٽوٽا.

گهٽيون، در گدگد،
عڪس اتان ئي وٺ،
اندر گهر اَڌ ـــ اَڌ.

اڏريو پاريهَرُ،
آڪيري ڏي پيو اچي،
اُلريو ڪاريهر.

اوتر وِج ڪڙڪي،
ڦاٽي ڦُوندا ٽيو مگر،
ڦريرو ڦڙڪي.

ساڪي مٿان سڄ،
گوڏي جيڏي ٻوڏ ۾،
چٽيم ٻيلي ٻڄ.

مٿو اڪريءَ ۾،
وڏو داڻن، هو تہ ڏس!
اکيون مُهريءَ ۾.

لهر هٽي ڪُرڙي،
شايد ڪا ڦاٽي اچي،
ڪُنڍيءَ ۾ ڪرڙي.

خوشبو ۾ ڪٽ ڦِٽ،
پورا پنئرا واءَ وٽ،
پَتڪو لاهي پِٽ.

او ڪاري ڪٽڇي!
ڪوڪي، من جي ڪُک ۾،
پيڙين ٽي ٻڙڇي!

وو هي ويڳاٽيون!
گيڙو رنگيون ٽڪريون،
جُوءِ جون جوڳاٽيون.

چچڙ ڪانوَ پٽين،
مَينهون، ٻٻر چانوَ ۾،
نيڻ ڪٽي ٻوٽين.

ٻاجي ڪڻ ٻاتي!
ڪِيئون ڪِيئون ٻوڙ ۾،
ڪاڪڙي ڪاتي.

هلڪا ڪُڪرا، ڪڪ،
اڏريو اٽڪن اڪ ۾،
روؤَن اکيون لڪ.

هِيرن جي صندوق،
هي ڄڻ بعضي بعضي،
دونالي بندوق.

جهرڪين ۾ چين چين،
سِرڪي وڏي سِرنگهه پئي،
ڪٻرين ۾ ٽين ٽين.

چوءِ سو ڏسيان چاءِ
اکين تي سهٽا سيئي،
خاشا يا را شا.

هر دل ۾ هلچل،
ڳُٽ ڳٽ گورِي روبروءِ
پيئي پئي ٻوتل.

اسان سان اڪل،
چاتي، ڪلهن، چيلهه سان،
ساڙهيءَ جي ڪيچل.

پاڻن تي پوتار،
مس مس منزل ڪئي اچي —
جڻ تہ لٽو اوتار.

بُت ڏوتل پوتل،
ڇُلڪي ڇِلڪي وِڃُ پيو،
پِيچي پئِي بوتل.

جيڪي آ سو اڄ،
عاشورو يا عيد ٿئي،
وڄ دهلاري وڄ!!

وريو آهي واءُ،
هيڏي هَئونس هَواڙ ڙي!
ساڳيو ناهہ هُڳاءُ.
....

ٿـ سٽا

چولو تہ ناهي پايون، چو چوسٿو هجي؟
ماڻهن جو موکِا ليکک، تو کان مطالبو ـــ
چئہ چئہ، اجا اِنهيءَ کان وڌ چا چِٽو هجي!

....

کاتيءَ جي باتِ آهي تہ قطعو نہ ٿو وٽي،
اي دوست، دور دور ۾ ڦيرو ضرور آ ـــ
باشي جي تات آهي تہ طوطو نہ ٿو وٽي.

....

"اخبار جي ادب تي ايمان چو هجي؟"
جيئن جهنگ مان اُتي پئي چيتو ٿو اوچتو ـــ
کهڙي خبر تہ گهُٽ ۾ طوفان کو هجي!

....

هو رجز چا لکي ٿو جڏهن گيت ٿو لکي!
تون بحث چا کرين ٿو جڏهن منٿ ٿو کرين،
بي روز ناد بدلي ٿو بينسري سِکي.

....

چاهي رکيو لکڻ ۾ چا لئي ٿو مان لکان؟
شايد هي قطعو ـ قطعو تحريک تي پوي ـــ
تارخ ٿو مان پنهنجي پر ۾ ميان لکان!

....

لفظن جي ور وڪڙ ۾ نُڪتو ڏبو ضرور،
هي ڪو نئون طريقو ناهي جو ڇرڪجي —
رومال ۾ لڪائي تحفو ڏبو ضرور.

....

ديوار تي نہ بيهي، ڪُوڪي، ڪُڇي ضرور،
مظلوم لئہ بہ شرط آ، پَتر نہ ڪو هجي —
توڙي پڇي نہ ڪنهن سان تڙپي لڇي ضرور!

....

سنسار جي سَهپ جو هڪ سلسلو بہ آ،
بيروت ڪان بڙودا هر شهر ڪي خبر آ —
هِن بردبار يُئن ۾ ڪو زلزلو بہ آ.

....

تو آهي ڏني سمنڊ ۾ ٻيٽاري؟
استاد بخاري جي اها دل هوندءِ —
ديدار جي درياهه ۾ تاساري.

....

درياءَ سَرءَ جهول ۾ لهڪيل آهي،
بازار، جمعي روز جيئن ويراني ——
او يار، بخاري ائين اڄڪلهه آهي.

....

مِينهن وسي ويا، پيا ٽا ٽِنا ڪا ٽِم ٽِم ڪن،
اوِ جوين، استاد بخاريءَ سان مِلندين؟
ڪُهڙ اڄهي ويا، باقي ٽاندا ٽِم ٽِم ڪن.

....

ٻڌڻ کان دل پليو يارو، پڙهڻ سان ديد اٿڪايو،
نہ تو پيغامبر قائم رهي، پيغام دائم آ ـــ
مِلڻ مون سان گهرو منهنجو ارادو، عزم دهرايو.

……

ڪڙو ساگر اُتي، تَر تي مِني برسات بَرسي ويو،
بخاري تنهنجي محفل ۾ متائي جوڻ جهومي پيو ـ
گلابي باغ چاهت ۾ چِڪي، خوشبوءِ بنجي ويو.

……

”بخاري، غير حاضر ٿو رهين يارن جي محفل ۾!“
اهو چو ٿا هٹو ايڏو وڏو الزام ۽ مُنهن تي ـ
اوهان وينا تہ آهيو دوست منهنجي ديد ۾ دل ۾.

……

نہ مان نازڪ نہ مان عمدو نفيس آهيان،
غلط فهمي جي گنجائش نہ رهجي ڪا ـــ
عظيم استاد آهي، مان خسيس آهيان.

……

انسان خود بلاشڪ بي اعتبار هو،
آڪاس جي گواهي، سنسار جو قسم،
مون ڪي وري بہ ماڻهوءَ تي اعتبار هو.

……

هڪ عمر سڄي سمنڊ جي لهرن تي ڪُڏي ويس،
هڪ ڏينهن جڏهن موت اچي هوڏ ڇڏائي ـ
ڪهسار جي چوٽيءَ تي چڙهي پو بہ ٻُڏي ويس.

……

هڪ ڏينهن اهڙو واءُ گهليو واهيات جو،
انبوهہ جي اکين ۾ وجهي ڌوڙ ويو وڏي،
اوندهہ ۾ انتظام لُٽي ويو ’عنات‘ جو.[1]

……

تو ڪانسوا بہ منهنجي گذري تي زندگاني،
ابتر ڪان آهي ٿيندو ويندو وڌيڪ ابتر ـــ
پر مينهن ڪانسوا تَرُ مرندو تہ ناهي جاني.

……

هي بزم تہ بازار جو ڌمچر ٿو لڳي،
ڪو دَرد پڙهي شعر ٿو ديوانو ٿي،
بي درد ڪان يُلڪار جو پٽر ٿو لڳي.

……

[1] عنات: شاهہ عنايت جهوڪ وارو.

مان ڏيک بہ ناهيان جو ڏسي ڪو مونکي،
بازار بہ ناهيان جو گھمي ڪو پيارو،
مان ليک فقط ليک پڙهي ڪو مون کي!

. . . . . .

مان کيت بہ ناهيان جو ٻُڪو تَر ڪائي،
برسات بہ ناهيان جو اُجو تَرُ پيئي —
مان دانهن رڳو دانهن، ڪو ئي ورنائي!

. . . . . .

دل، ڪاچ بہ ناهي ڪو بڪارو ڪائي،
ڪَل، پوت نہ ٽيندي جو اگھاڙو پائي —
استاد مري ڪيڏو تو شرمائي!

. . . . . .

چو زهر زماني سان جڻ، ڪير اسين آهيون،
تاريخ جي سِيني تي ڪئين نانگ سُري پيا پر —
ڪو باب چُريو ناهي، گمڀير اسين آهيون.

. . . . . .

هن شهر جو چئونڪن تي جڻ لال جو ميلو آ،
چَا گوڙ آ ڪَنُ ڪن ۾، چا ڏُوڙ آ تَن تن تي!
هن دَور جي محشر ۾ هر شخص اڪيلو آ.

. . . . . .

هر شعر جو واڪا هوءِ چڻ واءَ جا جهٽونڪا هوءِ
حسرت تي رڳو اڏري مايوس مهاندن مان ـ
ڪا ڪا نه مِلي ورندي هي شهر هو صحرا هو؟

......

تدبير جي طوفان کي تقدير ٻَڌن ٿا،
هن ديس جا نادان نه پر جهُونا دانا،
انسان جي آواز کي زنجير ٻڌن ٿا.

......

پَتو پهٽن کي کهڙوءِ گاج پئي گجڪاريو آهيءِ
اوهان جي ڏيان جي ڪَن کي وڪڙيو راڳ وينو آ ـ
اسان کهرام شاهد آ، نه پئي کُوڪاريو آهي.

......

برابر انگ استاد جو عشق ئي اکوڙيو آ،
انهي ئي عشق جي پَر تي بخاري پير کوڙيو آ ـ
ڪچو درياهه ٻوڙيو آهه ۽ درياهه جوڙيو آهه.

......

لولي نه چا اباڻي ٻولي ٻُڏي تي پئيءِ
انسان ذات ڪاٿي؟ الله آ ڪٿي؟
دلڙي نه چا اسان جي ڌرتي ڏڏي تي پئي!

......

گميير واچ تڙپي، طوفان تي تئي،
پختو شعور رکجو نئين دور جا جوانو!
گهٻرائجو نہ، دنيا گهمسان تي تئي!

......

تقدير مون مجي نہ تي، تدبير تِي نَہ تي،
هٿ موسوي ۾ ڪلڪ، ڪلا مائو جي هجي —
تسليم تو ڪريان اُها تحرير تي نہ تي.

......

جو ڪجهہ ڪري سگهو ٿا، دنيا، ڪريون تہ ٿا!
جيڪي ثواب تن جا سُهڻا صِلا مليا —
ڏوهن جا ڏنڊ ڀرڻا آهن، ڀريون تہ ٿا.

......

چونديون جو هوشو، نائو[2] اُهو ٿئي تو،
ڪوشش جي ڪم نگاهي يا ڀاڳ جي تباهي —
ڪوٽيون ڦهاڙ ٿا ۽ نِڪري ڪُئو پوي ٿو.

......

نيروءَ[3] جي زندگيءَ مان هيءَ ثابتي ملي ٿي،
ذاتي انانيّت ۾ ڪو ايترو مزو آ،
جو روم ٻل جلي پيو پر بينسري وجي پئي.

......

[2] نائو: نائومل، سنڌ جي غدار ڏانهن اشارو.
[3] روم جي بادشاهہ ڏانهن اشارو.

امير ’ڪوُر‘[4] ڪئي ۽ فقير جاڳي پيا،
عمل جو رد ـ عمل دوستو اٽل آهجي،
ضرور گهنڊ وڳو جو زنجير جاڳي پيا.

......

ڪلي جو خيرُ ڏنائين، ضمير تڙپي پيو،
ڇُهي طبيب جي هٿ کي لُڇي ويس ڇو جو —
ملم ۾ لوڻ مليل هو سو جهير تڙپي پيو.

......

خزان خيال پڇايو، بهار جاڳي پيو،
ڏسو ڪمال نئين دَور جي نئين حِس جو —
ڪنئين ڪماڻ شڪاري، شڪار جاڳي پيو.

......

ڦُٽي نہ پرھ اڃا پر مزور جاڳي پيو،
دباءُ دَور نئين جو ۽ تئونڪرو تہ ڏِسو!
شعور ڪان بہ اڳي لاشعور جاڳي پيو.

......

ڇا هِٽ بہ قوم جهڙي مخلوق ڪا رهي ٿي؟
مون پوک ڪان پڇيو ۽ تڙپي ڇيو ڪڙئي:
هِن ديس ۾ بُڏان ٿو سنڌو ندي وهي ٿي.

......

[4] ڪور، ڪُور ڪُور ڪرڻ: ڪُتن کي سڏڻ.

پانيان ٿو پٽ ڏٺي جو ميڙو مَتو تہ ھو،
اوٿر وڏو اُتي پيو چو ھو ڳڙو لڳو —
چو ميڙ چڙوچڙ ٿيو، مون کي پتو تہ ھو.

......

استاد، وتين ٿو تون، بازار ۾ ڇو رُئندو؟
شڪ مون کي اچي پيو آ، ھِن قوم جي ڪرمن تي -
ڪِلنديون تہ گھڻيون خلقون، ھِينئن رَتُ نہ ڪو رئندو!

......

ايوان سُتا ھوندا، دالان سُتا ھوندا،
بي چين بخاريءَ ڪي برباد بڏائي ڪو —
احساس سُتا ھوندا؟ ارمان ستا ھوندا؟

......

مون کان رقيب منھنجا ڇو ٿا قلم ڪسيو!
شڪ ٿو پوي تہ آھيو لشڪر يزيد جو —
عباس کان ۽ جيئري ڪيئن ٿا عَلم ڪسيو؟

......

ھو انڌ ٿو پکيڙي اڌ رات جي نموني،
مان ڏينھن تي مھاڏو انڌير سان ڏيان ٿو —
تون ڇو ٿپي جھلين ٿو، پرپات جي نموني.

......

خانو خراب ٿي ويو اڄڪلھ جي آسَ جو،
نئين نسل کي ميار ڏيڻ ڪان اڳِي مجان ـــ
ڪجھ پنھنجو آ قصور تہ ڪجھ آس پاس جو.

......

هِن ديس جا حڪيمو، هِن دور ڏي ڏسو!
هر روز ڊوڙ ڊوڙان، ايڏي تہ تيز ٿئي پئي،
هر صبح واقعو آ، هر شام حادثو.

......

گناھ اهڙو ڪيم جو گناھ تڙپي پيو،
ڏنو تہ ڪنھن بہ نہ مون کي ٻئي سوا هُن جي،
خدا گواھ تہ منھنجو گواھ تڙپي پيو.

......

ميلاپ پھرئين ماٽيو ايڏو مزو غضب جو،
نڪڙي نہ ٿو اڪين مان، نڪري نہ ٿو رڳن مان،
آواز، روپ، خوشبو، لذّت، مزو غضب جو!

......

تو ڪڏهن ڏٺو آهي، شرم ـــ خوشيءَ جو ميل!
ڪيئن بار لڪيو آ مون بلڪ چڪيو پڻ آ ـــ
ڪيڏو نہ لذيذ آهي، مُرڪ ـــ چُميءَ جو ميل!

......

اڄ موڄ ڪر بڪارا، اڄ وڄ ڏئي رڄي،
اڄ جو لُٽين لُٽي وڄ، موقعو مليو ٻہ آهي —
دل ڪي متان چوين پو: مان ٽي ٽيس لڄي.

....

هر حد وڃي تي اورانگهي،
خود آدمي گهمائي تو —
دنيا جي ٻوٽ تي دانگي.

......

موسم عجيب ٿيندي آ،
بادل شرف جي بُت مان —
بجليءَ جي بُوءِ ايندي آ.

......

جُهڪندي ڏٺا اٿم ڏونگر،
ڏُکندي ڏٺي اٿم ڌرتي ـ
پيلا جو ٿي پيا پونگر.

......

نئين دَور جو نئون دودو،
ٻاگهي ٻزار ۾، گهو گهو ـ
پاڳوءَ[5] جي واڇ تي گودو.

......

چوغو ڍڪي ڏهيسر جو،
پٽڪو ٻڌي چڳيراٺو ـــ
پاڇو اٿيو چنيسر جو.

......

ايري جو علم ٿو چٽجي،
زبري جي ظلم جاهل سان ـ
ٻُوٿو ٿو ٻوٿ سان چپجي.

......

زهري جون زينتون ماٺڻ،
انسان پاڻ نڪتو آ ـ
اسٽار ـــ وار سيناگرڻ.

......

پورو ٿيو.

[5] پاڳوءَ: پاڳو پان يَٽ، شاعر.